

Seminar 1: Spermadonatie, een veld in beweging

Maandag 27 november 2017, 12.30 - 17 uur, Seats2Meet (Amersfoort CS)

De praktijk van de spermadonatie is in beweging. Tijdens dit seminar wordt ingegaan op de rol en positie van spermadonoren. Hoe is de positie van de donor, ten opzichte van de klinieken en de kinderen, in de afgelopen jaren veranderd? Welke uitwerking heeft de donorwet op mannen die destijds anoniem gedoneerd hebben? Wat is nodig aan voorlichting, hulp en counseling? Wilt u geïnformeerd worden over ontwikkelingen waar ook u in uw werkzaamheden mee te maken krijgt? En wilt u samen met ons een blik werpen op de toekomst en de opgedane kennis gebruiken voor verdere visie-, werk- en beleidsontwikkeling? U bent van harte welkom tijdens dit seminar.

Programma

12.30 uur Inloop

13.00 uur Opening en welkom

13.10 uur Inleiding

door Ellen Giepmans, directeur-bestuurder Fiom

13.20 uur Professionals in een veranderend veld

door Monique Mochtar

Kunstmatige inseminatie met donorsperma (KID) is de oudste vruchtbaarheidsbehandeling. In de begintijd werd KID gezien als 'koud overspel'. Het was een schande en druiste in tegen het geloof. Een paar pioniers gingen de kinderloze paren toch helpen, op voorwaarde dat niemand het mocht weten. Een interessant fenomeen is dat de voor die tijd zeer progressieve artsen, die in durfden te gaan tegen de conventies, nu in een heel ander licht zijn komen te staan. Monique Mochtar is voorzitter van de Special Interest Group (SIG) Gameetdonatie van de NVOG. Vanuit historisch perspectief neemt ze ons mee naar het heden en de toekomst van KID. Wat zijn de huidige uitdaging-en voor de beroepsgroep, gekeken naar de recente ontwikkelingen? Hoe zijn deze van invloed op visie en werkwijze, bijvoorbeeld in het contact met donoren?

13.50 uur De spermadonor in zijn (on)natuurlijke omgeving

door Derk Eimers

Als één van de betrokkenen in de conceptiedriehoek heeft de spermadonor, naast de wensouder en betrokken arts, de opvallendste rol. Grof gesteld duurt zijn betrokkenheid slechts vijf minuten. Of toch niet? Derk Eimers was spermadonor tussen 1994 en 2000. Vanaf 2008 vervulde hij diverse

functies bij Stichting Donorkind. De daar opgedane ervaringen en contacten met alle betrokken partijen maken dat hij een breed beeld kan schetsen van feiten, meningen en gevoelens van donoren in de afgelopen decennia. Met een zekere distantie probeert hij weer te geven hoe de donor in relatie heeft gestaan en staat tot arts (kliniek), wensouder, donorkind, media en politiek.

14.20 uur Donor in Beeld

door Marja Visser

Al meer dan een halve eeuw worden vrouwen in Nederland geholpen om zwanger te worden met hulp van donorsperma. Dit werd geleidelijk aan 'gewoner' en mensen met een kinderwens maken er tegenwoordig gebruik van. Aanvankelijk was het vooral een medische aangelegenheid en lag de nadruk op de gezondheid van wensouders en donoren en genetische screening. Voor de psychosociale consequenties was niet zozeer aandacht. Zo werden spermadonoren heel lang gezien als verstrekkers van zaadcellen. Pas sinds het opheffen van de anonimiteit in veel landen - waaronder Nederland - is meer aandacht gekomen voor de persoon van de donor. Marja Visser deed de afgelopen jaren onderzoek naar counseling bij alle betrokken partijen. Ze belicht in haar presentatie de ondersteuningsbehoefte van donoren en gaat daarbij in op hoe zij hun eigen positie zien en hoe zij denken over donorkinderen en contact met hen.

14.50 uur Pauze

15.20 uur Van donor naar vader?

Presentatie van Fred Gundlach

Fiom biedt begeleiding bij het (eerste) contact tussen een donor en zijn donorkind(eren). Wat zijn vragen en overwegingen van donoren, voordat zij de stap maken om uit de anonimiteit te treden? Wat doet het met donoren als blijkt dat ze één of meerdere donorkinderen hebben? Hoe kijken ze terug op de eerste ontmoeting en hoe gaat het daarna? Fred Gundlach is hulpverlener bij Fiom en belicht deze vragen vanuit de Fiom-praktijk. Hij vertelt wat counseling kan betekenen in dit proces.

16.00 uur Ervaringsverhaal donor

Een oud-spermadonor vertelt hoe hij destijds tegen zijn rol en positie als donor aankeek en wat daarin is veranderd, nu hij in contact is gekomen met zijn donorkind.

16.15 uur In gesprek met elkaar

17.00 uur Afsluitende borrel

Voorzitter

Mariëlle van Oort

Mariëlle van Oort is eigenaar en directeur van Van Oort & Van Oort Public Affairs en Communicatie en de PA-academie, het kennisplatform voor public affairs, belangenbehartiging en lobby. Mariëlle heeft ruim twintig jaar public affairs ervaring en heeft grote affiniteit met de gezondheidszorgsector.

Sprekers

dr. Monique Mochtar

Monique Mochtar is werkzaam als gynaecoloog bij het Centrum voor Voortplantings- geneeskunde in Amsterdam. In 2011 promoveerde zij aan de Universiteit van Amsterdam op het onderwerp hormonale stimulaties bij IVF. In haar dagelijkse werkzaamheden krijgt de KID haar meeste aandacht en is het haar speerpunt van onderzoek geworden. Zij is voorzitter van de Special Interest Group (SIG) Gameet-donatie en lid van het kernbestuur van de pijler Voort-plantingsgeneeskunde (VPG) beide onder auspiciën van de Nederlandse vereniging van Obstetrie en Gynaecologie (NVOG). Haar missie is om de KID zorg, waar nodig, te verbeteren door het doen van zorgevaluatie studies en waarvoor zij actief de samenwerking met anderen zoekt.

Derk Eimers

Als dertiger doneerde Derk Eimers zes jaar lang in het Delfzichtziekenhuis in Delfzijl. In de afgelopen twee jaar heeft hij vier donordochters leren kennen. Vanaf 2008 vervulde Derk diverse functies bij Stichting Donorkind. Zo was hij als bestuurder maar ook als coördinator communicatie actief binnen de stichting. Vanuit zijn werk als journalist / gespreksleider, in combinatie met zijn ervaringen, is hij momenteel bezig met het schrijven van een boek waarin hij interviews met anonieme spermadonors bundelt.

drs. Marja Visser

Marja Visser is sinds 1999 als counselor verbonden aan het Centrum voor Voortplantings geneeskunde (CVV) van het Academisch Medisch Centrum (AMC) in Amsterdam. Haar specifieke aandachtsgebied is on- conventioneel ouderschap en werken vanuit de systeem theorie. Marja doet (promotie)onderzoek naar counseling en begeleiding van ouders, kinderen en donoren en streeft naar betere hulpverlening van alle betrokkenen bij donor conceptie in Nederland. Zij is bestuurslid van de Stichting Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting (SDKB). Naast haar werk in het AMC heeft Marja sinds 1996 een particuliere praktijk voor individuele en relatie therapie.

Fred Gundlach

Fred Gundlach is gespecialiseerd hulpverlener bij Fiom. Hij heeft veel ervaring in de hulpverlening aan o.a. donorkinderen, (wens)ouders, geadopteerden en adoptieouders. Fred neemt na een zogenaamde 'match' in de KID-DNA Databank contact op met de betrokken donor en donorkind(eren) en bereidt een ontmoeting voor. Daarnaast begeleidt hij mensen bij (inter)nationale zoekacties naar familieleden en de ontmoetingen die daaruit voortkomen.

Seminar 2: Vormgeven aan openheid over afstamming

Dinsdag 6 februari 2018, 12.30 - 17 uur, Seats2Meet (Amersfoort CS)

In het tweede seminar gaan we in op het begrip 'openheid'. In de counseling, voorlichting aan ouders en in de maatschappelijke discussie komt het begrip 'openheid' vaak naar voren. Openheid kan betrekking hebben op uiteenlopende aspecten van afstamming. Als openheid over iemands afstamming heeft ontbroken, komt de waarheid dikwijls op een pijnlijke manier aan de oppervlakte. Dit heeft dan grote impact en roept vele vragen op. Aan de andere kant blijkt het concreet vormgeven van openheid soms lastig. Bijvoorbeeld voor ouders die zich hadden voorgenomen om hun kind te vertellen over de ontstaansgeschiedenis, maar dit moment toch voor zich uitschuiven. Wat zijn handvatten voor ouders om hier toch over te beginnen? Hoe kun je ouders hierin begeleiden?

Donorkinderen zelf

En hoe denken volwassen donorkinderen zelf eigenlijk over openheid? Hoe zijn zij destijds wel of niet ingelicht hierover, wat kunnen we van hun ervaringen leren? Welke aandachts-punten geven zij ons mee?

Programma

12.30 uur Inloop

13.00 uur Opening en welkom

Door Mariëlle van Oort, voorzitter

13.10 uur Inleiding

Door Ellen Giepmans, directeur bestuurder Fiom

13.20 uur Openheid: simpel toch!...of niet?

Presentatie van Astrid Indekeu

Openheid ...een woord met een hele geschiedenis, met vele connotaties en vele lagen. Openheid naar wie? Vanuit wie? Met wie? Is openheid anders voor mannen of vrouwen? (wens)ouders, donor of kind? Of in families na eicel-of spermadonatie? Makkelijker voor lesbische paren of alleenstaande moeders? Verandert openheid door de jaren heen? Is hierin ook een rol weggelegd voor fertiliteitsklinieken, counselors of misschien ook maat-schappij breed? Astrid Indekeu licht deze vragen toe vanuit wetenschappelijk perspectief met concrete verwijzingen naar de praktijk.

14.15 uur Ervaringsverhaal

Door Veerle Laureyns

Veerle werd in 2004 moeder van een zoon na eiceldonatie. Zij breekt een lans voor meer openheid en begrip voor de psychosociale impact bij een keuze voor donorconceptie.

14.30 uur Pauze

15.00 uur Openheid als basis

Door Ties van der Meer, Stichting Donorkind

Als we luisteren naar de ervaringen van donorkinderen, ouders en donoren dan kunnen we niet anders dan concluderen dat openheid noodzakelijk is bij gezinsvorming met gebruik van gedoneerde sperma- of eicellen. Het vraagt echter als basis ook een visie op het begrip 'familie' en een visie op de verhouding tussen kinderen, ouders, donoren en professionals. In mijn presentatie geef ik een aanzet tot een voorlopige visie onder andere gebaseerd op mijn ervaring met donorkinderen en ouders vanuit de stichting Donorkind.

15.30 uur Statusvoorlichting aan kinderen

Door Laura Bosch, Defence for Children

Welke rechten hebben kinderen volgens de wet, hoe wordt dit uitgelegd door rechters en welke lijn zien we hierin.

16.00 uur Ervaringsverhaal

16.20 uur In gesprek met elkaar

17.00 uur Afsluitende borrel

Sprekers

dr. Astrid Indekeu

Astrid Indekeu is psychologe, seksuologe en doctor in de Biomedische Wetenschappen. Zij was tien jaar werkzaam als klinisch psychologe-seksuologe in ziekenhuizen, waar zij families begeleidde die geconfronteerd werden met medische aandoeningen. Sinds 2009 spitte zij zich toe op wetenschappelijk onderzoek en in 2013 promoveerde zij aan de Universiteit van Leuven (BE) op de psychosociale aspecten van ouderschap na donorconceptie. Het promotieonderzoek vertaalde zij naar een breder publiek in haar boek "Anders en toch gewoon. Families na donorconceptie" (2016). Momenteel is ze werkzaam aan het Karolinska Instituut te Stockholm, waar ze een vergelijkend onderzoek doet tussen families na donorconceptie in de Zweedse en Belgische maatschappij. Astrid combineert wetenschappelijk onderzoek met klinische ervaring en is als wetenschappelijk adviseur betrokken bij de vzw Donorfamilies (BE) en de vzw Donorkind (BE).

Veerle Laureyns

Sinds een aantal jaren is Veerle in België actief in de vzw Donorfamilies. Ze vertelt anderen over haar ervaringen, geeft workshops en heeft gesprekken met ouders en met mensen met een kindervens. Veerle beheert samen met een vriendin een veel bezochte website Eicelacceptatie ([externe link](#)) voor lotgenoten.

Ties van der Meer

Ties van der Meer is docent Sociaal Werk aan de Haagse Hogeschool en voorzitter van Stichting Donorkind. Door zijn eigen ervaring donorkind, donor en sociaal professional heeft hij een bijzondere visie op de praktijk van kunstmatige bevruchting. Als voorzitter van Stichting Donorkind combineert hij zijn persoonlijke ervaring, zijn blik als sociaal professional en kennis van het sociale domein om de huidige praktijk te ontwikkelen zodat de rechten donorkinderen hier centraal in komen te staan. Online en face to face brengt hij donorkinderen, donoren en ouders met elkaar in contact zodat zij op kunnen komen voor hun rechten en zelf regie kunnen voeren over hun (biologische) familiebanden.

Laura Bosch

Laura Bosch is jurist en werkzaam als juridisch adviseur bij Defence for Children – ECPAT Nederland, een internationale organisatie die opkomt voor de rechten van kinderen. Zij voert namens Defence for Children de nationale en internationale lobby rond vraagstukken over commercialisering van kinderen, afstamming, interlandelijke adoptie en draagmoederschap. Het VN-Kinderrechtenverdrag en alle daaruit voortvloeiende jurisprudentie en andere internationale verdragen zijn het uitgangspunt van Defence for Children om kinderrechten geïmplementeerd te krijgen en de naleving te monitoren.

Seminar 3: DNA: zoeken en matchen

Dinsdag 24 april 2018, 12.30 - 17 uur, Seats2Meet (Amersfoort CS)

Tijdens het derde seminar zal het gaan over de mogelijkheden die DNA biedt bij het zoeken naar verwanten, en de snelle ontwikkelingen hierin.

Programma *

12.30 uur Inloop

13.00 uur Opening en welkom

Door Mariëlle van Oort, voorzitter

13.05 uur Inleiding en lezing over Fiom KID DNA Databank

Door Ellen Giepmans, directeur bestuurder Fiom

In 2010 is, in samenwerking met het Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis (CWZ), de Fiom KID-DNA Databank opgericht. Het doel is om donorkinderen van vóór 2004 - en hun anonieme donoren - met elkaar in contact te brengen. Fiom hulpverleners bieden betrokkenen begeleiding bij hun voorbereiding op en tijdens de ontmoeting. De ontwikkelingen met betrekking tot DNA-matching gaan snel. Zo is de opkomst van internationale DNA-databanken ook van invloed op het Fiom-werk. Ellen Giepmans licht toe voor welke nieuwe uitdagingen Fiom nu staat en wat toekomstige aandachtspunten zijn.

13.30 uur Methoden van DNA analyse in de zoektocht naar verwanten

Door prof. Dr. Peter de Knijff

Peter de Knijff geeft in zijn presentatie uitleg over DNA technieken die beschikbaar zijn voor het vaststellen van verwantschap. Welke techniek toegepast wordt is afhankelijk van de verwantschap die gezocht wordt en de beschikbare personen. Hij gaat hierbij in op de verschillen tussen het soort verwantschapsanalyse dat het CWZ gebruikt voor de Fiom KID-DNA Databank en de technieken die de internationale commerciële databanken gebruiken. Aan de orde komen de autosomale Short Tandem Repeat-techniek (au-STR), aanvullende Y-chromosomale STR of X-chromosomale tests, Whole Genome Single Nucleotide Polymorfism (WG-SNP) en Whole Genome Sequencing (WGS). Wat zijn de voor- en nadelen van de verschillende methoden?

Peter reflecteert tot slot op de uitkomsten van het Rondetafelgesprek over DNA-technieken (dec 2017). Hier was de centrale vraag: hoe kunnen we in Nederland organiseren dat donorkinderen gekoppeld worden aan hun biologische vader en/of hun eventuele halfbroers of -zussen, zonder hiervoor gebruik te hoeven maken van buitenlandse commerciële databanken? prof. dr. Peter de Knijff

14.15 uur Pauze

14.45 uur Hoe ik mijn donorvader vond en Donor Detectives oprichtte

Door Emi Stikkelman

Emi Stikkelman zal tijdens dit derde seminar een toelichting geven op haar zoektocht naar haar biologische donorvader en hoe DNA de sleutel was van het succes hierin. Ook zal zij ingaan op de stichting die zij heeft opgericht naar aanleiding van haar zoektocht. Ze vertelt welke successen ze hiermee inmiddels heeft geboekt, met een kijkje naar de toekomst.

15.25 uur Groepsmatches, een nieuw fenomeen

Door Fred Gundlach

Fiom biedt begeleiding na een match tussen donorkind en donor en tussen donorkinderen onderling. De afgelopen periode waren er meerdere groepsmatches van tien tot dertig donorkinderen waarbij de donor niet bekend is. Hoe ga je om met de verschillende belangen binnen een groep? Welk proces doorlopen deze donorkinderen voorafgaand aan en ook na de ontmoeting? Het zijn vragen die in deze presentatie vanuit de Fiom praktijk worden belicht. Lezing over DNA technieken die gebruikt worden ten behoeve van DNA testen bij zoekacties

15.55 uur Ervaringsverhaal

In gesprek met Maaïke Janssen

Maaïke is donorkind en werd in 2011 in de KID-DNA Databank gematcht aan de donor en aan 5 halfbroers en -zussen. Inmiddels staat de teller op 55. Maaïke vertelt hoe het voor haar is om deel uit te maken van zo'n grote groep 'halfjes' en hoe zij vormgeven aan het contact.

16.15 uur In gesprek met elkaar

17.00 uur Afsluitende borrel

Dr. Ellen Giepmans

Ellen Giepmans is directeur van het Fiom. Eerder was zij 5 jaar werkzaam als Manager Strategie en Beleid bij het Fiom. Ellen heeft jarenlange ervaring en kennis op het gebied van onbedoelde zwangerschap en afstammingsvragen. Ze heeft een Master Algemene Sociale Wetenschappen en daarvoor onderzoek uitgevoerd naar zwangerschappen door incest.

Emi Stikkelman

Emi Stikkelman is donorkind en voorzitter van de Donor Detectives

prof. dr. Peter de Knijff

Peter de Knijff is hoogleraar populatie- en evolutiegenetica in het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC). De Knijff promoveerde in 1992 in Leiden. Sinds 1994 is hij hoofd van het Forensisch Laboratorium voor DNA-onderzoek dat deel uitmaakt van afdeling Humane Genetica van het LUMC. Het FLDO is naast dat van het Nederlands Forensisch Instituut te Den Haag één van de onafhankelijke laboratoria in Nederland welke forensisch DNA-onderzoek mogen doen. De Knijff treedt dan ook geregeld op als deskundige in rechtszaken.

Fred Gundlach

Fred Gundlach is gespecialiseerd hulpverlener bij Fiom. Hij heeft veel ervaring in de hulpverlening aan o.a. donorkinderen, (wens)ouders, geadopteerden en adoptieouders. Fred neemt na een zogenaamde 'match' in de KID-DNA Databank contact op met de betrokken donor en donorkind(eren) en bereidt een ontmoeting voor. Daarnaast begeleidt hij mensen bij (inter)nationale zoekacties naar familieleden en de ontmoetingen die daaruit voortkomen.

Maike Jansen

Maike is donorkind en werd in 2011 in de KID-DNA Databank gematcht aan de donor en aan 5 halfbroers en -zussen. Inmiddels staat de teller op 55.

